

Vranov let v svobodo

Del »Mednarodne spominske poti zavezništva Vranov let« tudi po občini Žužemberk

»Mednarodna spominska pot zavezništva Vranov let«, ki poteka od Ožbalta na Štajerskem do partizanskega letališča na Otoku v Beli krajini, dolžine 273 km, v enem delu od Dobrave, skozi Trebčo in Sadinjo vas, Dvor, Podgozd in naprej do Soteske, poteka tudi po naši občini. Pot je posvečena pobegu in osvoboditvi 96 britanskih vojnih ujetnikov iz taborišča STALAG XVIII D v Mariboru konec avgusta 1944. Dogodek je edinstven v zgodovini II. svetovne vojne zaradi množice osvobojenih zveznikov. Eden od organizatorjev pobega, Avstralec Ralph Churches, je ta najbolj množičen pobeg v 2. sv. vojni popisal v knjigi »A Hundred Miles as the Crow Flies« (v prevodu Lada Poharja: Vranov let v svobodo). Po knjigi je bil v nizu štirih dokumentarcev pod naslovom Beg pred Hitlerjem (Escaping Hitler) predstavljen film Vranov let (The Crow's Flight). Režiral ga je britanski raziskovalec Montyja Hallsa po poti, ki so jo med 2. sv. vojno premagali pobegli zavezniški vojaki od Maribora do Semiča in partizanskega letališča Otok v Beli krajini.

Projekt Vranov let ohranja spomin na reševanje in osvobajanje zavezniških vojnih ujetnikov in letalcev v času NOB. To je spomin na junaštvo slovenskih partizanov, partizanskih kurirjev in slovenskega, pretežno kmečkega prebivalstva, ki so ubežnikom za ceno svojih življenj in imetja nudili hrano in zatočišče.

Stotnija borcev 3. bataljona Šercerjeve brigade in sedem pobeglih britanskih vojnih ujetnikov je osvobodilo 80 britanskih vojnih ujetnikov na delovišču na železniški progi pri ŽP Ožbalt. Partizani so jih vodili na Pohorje, kjer se je skupini pridružilo še 9 britanskih in 10 francoskih vojnih ujetnikov s pohorskih kmetij. Čez Savo so jih prepeljali domačini, borci – brodarji. Z Dolenjske so jih vodili partizanski kurirji v Belo krajino do Semiča. S partizanskega letališča Otok, južno od Metlike, so Britanci poleteli z letali Dakota DC-3 v zavezniško bazo Bari v Italiji. Pobegli vojaki – zaporniki se po pobegu niso več borili, ampak so odšli na svoje domove, v svoje države.

To so bili zavezniški vojni ujetniki iz Nove Zelandije, Avstralije in Anglije, ki so jih Nemci spomladi leta 1941 zajeli v Grčiji, na Kreti, v Libiji in Egiptu in jih najprej odpeljali v zbirna taborišča v Grčiji, nato pa v živinskih vagonih pripeljali v Maribor. Julija 1941 jih je bilo v taborišču STALAG XVIII-D v Mariboru več kot 2.000.

»Mednarodna spominska pot zavezništva Vranov let«, ki poteka na območju občine Žužemberk, je markirana. Pot v večjem delu poteka po gozdu v dolžini dobrih 12 km in je primerna za vse pohodnike. Pot od Dobrave do Soteske se rahlo spušča, od Podgozda naprej pa poteka po gozdu ob reki Krki. Na poti si boste lahko ogledali železolivarski muzej, spomenik in spominsko ploščo NOB na Dvoru pri Žužemberku ter spomenik artilerijski brigadi na Jami pri Dvoru. Pot označuje okrogel rumen znak s črnim vranom, ki s svojim letom kaže smer pohoda.

»Mednarodna spominska pot zavezništva Vranov let« je označena tudi na informacijski tabli pri spomeniku NOB na Cviblju in dostopna prek kode QR.

Vir: Eduard Vedernjak, Reševanje zavezniških vojakov na Slovenskem, 1943-1945 in Pot britanskih vojnih ujetnikov v svobodo

MEDNARODNA SPOMINSKA POT ZAVEZNIŠTVA VRANOV LET
INTERNATIONAL MEMORIAL TRAIL OF ALLIANCE THE CROW'S FLIGHT

Vranovo pot (kratka oznaka poti) markiramo z vranom na rumenem polju premera 14 cm.

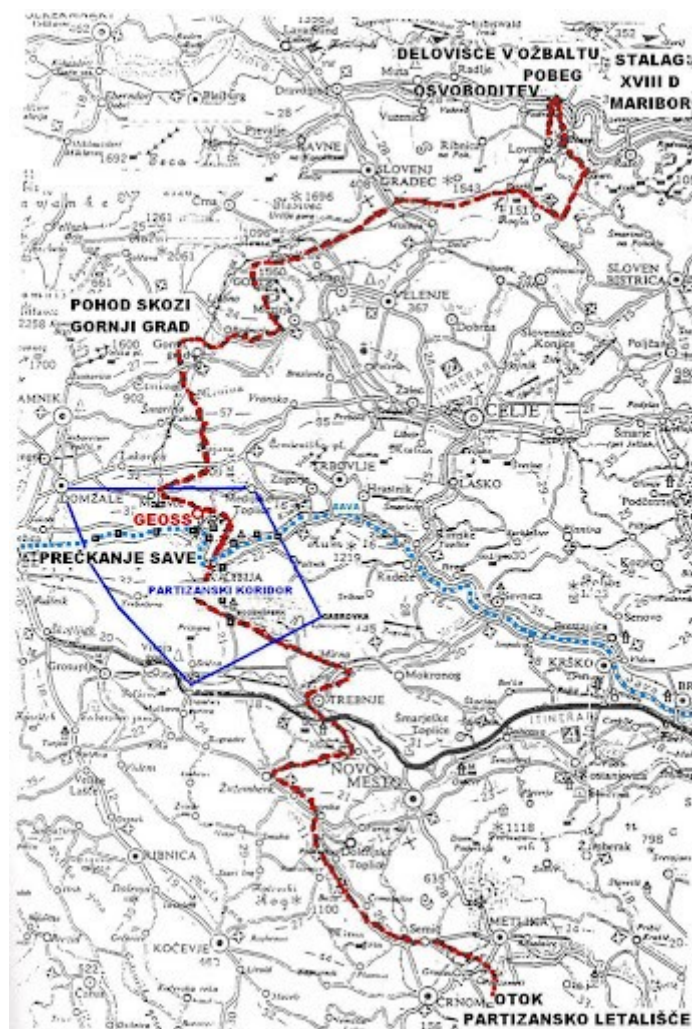
Rumeno polje, sonce – simbol svobode. Vran leti v svobodo.

Pot levo ali desno, na razpotju, nam pripravno kaže smer poti »Vrano let«.

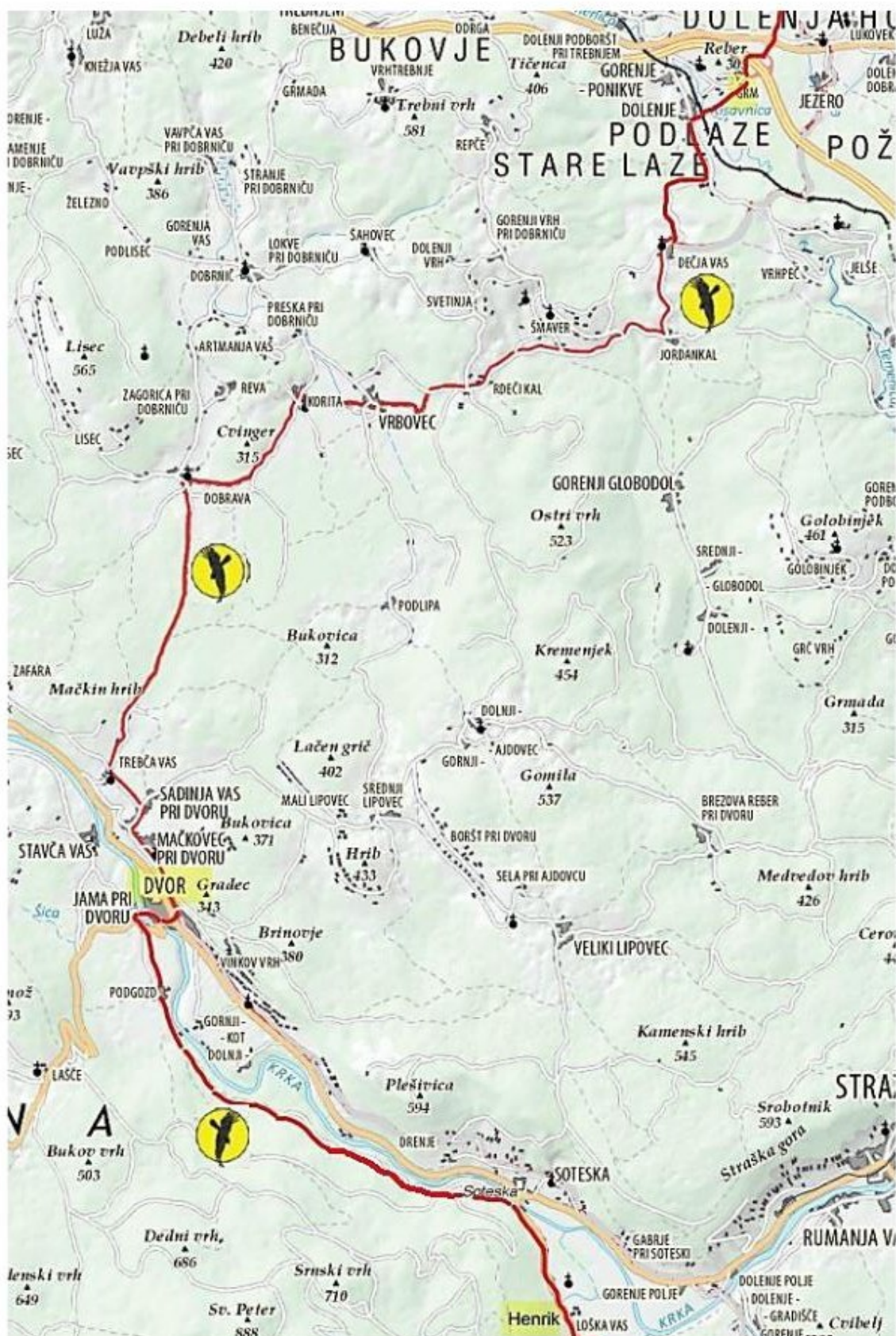
Avtor Eduard Vedernjak

Mednarodna pot zavezništva Vranov let
od Ožbalta na Štajerskem do Otoka v Beli krajini

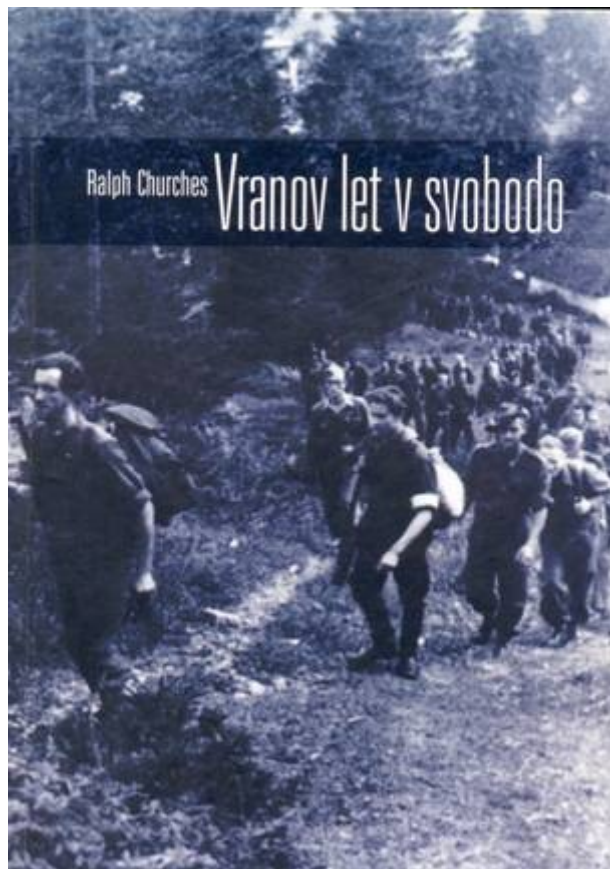
Karta »Mednarodne spomske pot zavezništva Vranov let«, ki poteka po območju občine Žužemberk

Dobrava-Trebča vas-Sadinja vas-Dvor-Podgozd-Soteska

10 GRM, TREBNJE - LOŠKA VAS,
SOTESKA, 26,83 km

Knjiga *Vranov let v svobodo*

Ralph Churches, <https://www.youtube.com/watch?v=eLRE0TJovtA>

Ralph Churches, https://www.google.com/search?q=youtub+Ralpha+Churchesa%2C&rlz=1C1DIMA_enSI682SI682&sxsrf=APwXEdc3gWKIJA0jlsV5ZFoC0yQ0awaylg%3A1687764183599&ei=1zyZZliWJIKNxc8P7smDOA&ved=0ahUKEwjI3YLFs-D_AhWCRvEDHe7kAAcQ4dUDCA8&oq=youtub+Ralpha+Churchesa%2C&gs_lcp=Cgxnd3Mtd2l6LXNlcnAQDDIHCCCEQoAEQCjIICCEQFhAeEB06DQguEMcBENEDELADECc6CggAEEcQ1gQQsAM6DwguEloFEMgDELADEEMYAToNCC4QgAQQxwEQ0QMOCjoHCAAQgAQQCjoFCAAQgAQ6CggAEIAEEAoQywE6CAgAEIAEEMsBOhsLhCABBDHARDRAxAKEJcFENwEEN4EEOAEGAJKBAhBGABQpwlYtz5gz0xoAnABeACAAbEBiAGkApIBAzAuMpgBAKABAaABAsABAcgBDdoBBAgBGAjaAQYIAhABGBQ&scient=gws-wiz-serp#fpstate=ive&vld=cid:c8eca562,vid:L_e7MhWwX_k

OO ZB za vrednote NOB Žužemberk, april 2023